

**СУЧАСНА СИСТЕМА  
КРИМІНАЛЬНОГО  
ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ:  
МЕХАНІЗМ СТВОРЕННЯ ТА  
РЕАЛІЗАЦІЇ**

**Вікторія Бабаніна**



Результативність покладеного на державу обов'язку щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини й громадянина може бути реалізована шляхом запровадження та дотримання належного, логічного, чіткого, зрозумілого, правового, демократичного, цілісного механізму створення та реалізації кримінального законодавства України





# СИСТЕМА КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Елементи структури кримінального законодавства України

Джерела кримінального законодавства України

Принципи кримінального законодавства України

Загальна та Особлива частини, розділи, статті, Прикінцеві та перехідні положення

Конституція України, КК України, закони України про кримінальну відповідальність і міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України

## Система кримінального законодавства України

Сукупність взаємопов'язаних і взаємозалежних елементів структури кримінального законодавства, які ґрунтуються на принципах кримінального законодавства та спрямовані на реалізацію завдань КК України

# КРИМІНАЛЬНУ ПРОТИПРАВНОСТІ ТА КАРАНІСТЬ ДІЯННЯ МОЖЕ ВСТАНОВЛЮВАТИ НЕ ЛИШЕ КК УКРАЇНИ, А Й МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ, ЗГОДА НА ОBOB'ЯЗКОВІСТЬ ЯКИХ НАДАНА ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ УКРАЇНИ





## Механізм створення кримінального законодавства

діяльність суб'єктів законотворення, спрямована на кримінально-правове регулювання та охорону суспільних відносин, яка реалізовується через відповідну процедуру в системі кримінального законодавства України





**Мета МСКЗ** – забезпечення ефективної, науково обґрунтованої, соціально обумовленої законотворчості суб'єктами створення кримінального законодавства України.

### **Завдання МСКЗ:**

- 1) створення умов для залучення науковців та громадськості до обговорення законопроектів кримінально-правового спрямування;
- 2) встановлення обов'язковості проведення експертиз (наукової, кримінологічної, антикорупційної тощо) законопроектів кримінально-правового спрямування;
- 3) недопущення утворення прогалин та колізій у кримінальному законодавстві України, а також зменшення конкуренції кримінально-правових норм.



Механізм  
укладення або  
ратифікації  
міжнародних  
договорів

Механізм створення  
норм Конституції  
України, КК України  
та законів, які  
вносять зміни до  
НИХ

Механізм  
створення  
кримінального  
законодавства



# МЕХАНІЗМ СТВОРЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ



Суб'єкти  
створення  
кримінального  
законодавства  
України



Юридична техніка



Процедура  
створення  
кримінального  
законодавства  
України





Обговорення необхідності врегулювати певні суспільні відносини законом про кримінальну відповідальність

Створення змісту закону про кримінальну відповідальність

Громадське обговорення законопроекту кримінально-правового спрямування

Прийняття закону (законопроєкту) Верховною Радою України у першому читанні

Опрацювання запропонованих поправок після прийняття законопроекту в першому читанні

Прийняття закону (законопроєкту) Верховною Радою України у другому читанні

Опрацювання запропонованих поправок після прийняття законопроекту в другому читанні

Прийняття закону Верховною Радою України у третьому читанні

Підписання закону Президентом України

Оприлюднення закону України про кримінальну відповідальність

# ЕТАПИ ЗАКОНОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ СТВОРЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ





**ЧИННИКИ, ЯКІ  
ВПЛИВАЮТЬ  
НА ПРОЦЕС СТВОРЕННЯ  
КРИМІНАЛЬНОГО  
ЗАКОНОДАВСТВА**

**Відсутність офіційної  
кримінально-правової  
політики в Україні**

**Відсутність налагодженого  
механізму внесення змін до  
КК України у зв'язку з  
прийняттям Конституційним  
Судом України рішень про  
визнання неконституційними  
окремих його положень**

**Чинники,  
які мають негативний  
вплив на реалізацію  
кримінального  
законодавства:**

**Відсутність нормативного  
визначення в КК України  
принципів кримінального  
законодавства України**

**Наявність значної кількості  
конкуруючих кримінально-  
правових норм**

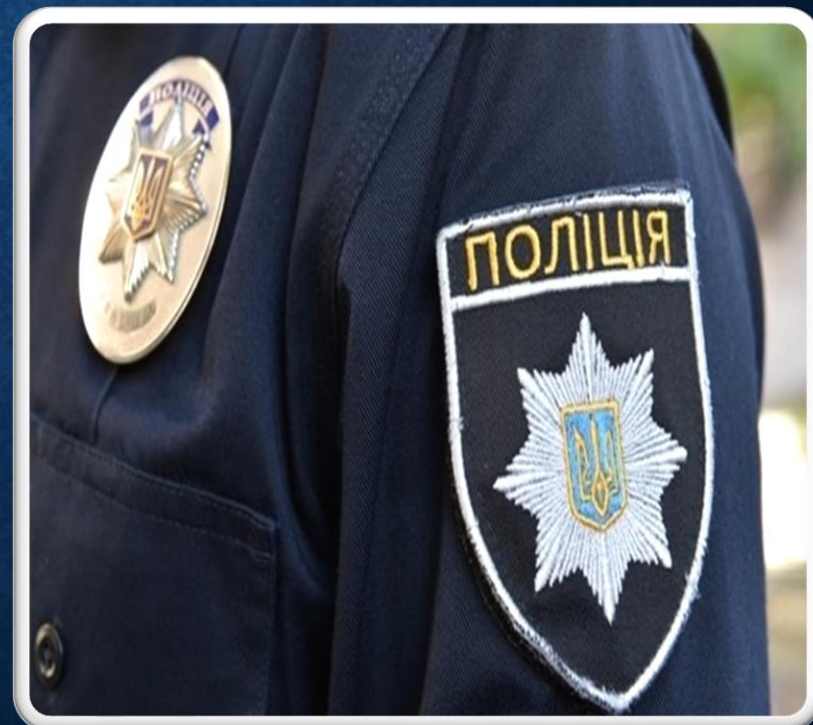
**Відсутність офіційного  
тлумачення передбаченої в  
КК України термінології**

**Наявність оціночних понять  
у кримінально-правових  
нормах**



# Механізм реалізації кримінального законодавства

Сукупність процесів (система або метод чи спосіб) закріплення в кримінально-правових нормах прав й обов'язків суб'єктів кримінально-правових відносин у формі дотримання, виконання, використання та застосування






**Мета МРКЗ** – передбачає ефективне здійснення (утілення в реальні кримінально-правові відносини) суб'єктами кримінально-правових відносин їх прав й обов'язків, передбачених законом про кримінальну відповідальність

**Завдання МРКЗ** – розширення правової активності суб'єктів кримінально-правових відносин щодо втілення в кримінально-правові відносини їх прав та обов'язків, передбачених законом про кримінальну відповідальність; підвищення рівня їхньої правової культури та правової культури суспільства





# РІВНІ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ



ІНДИВІДУАЛЬНИЙ  
(реалізація кримінально-  
правових норм у  
конкретній життєвій  
ситуації)

СПЕЦІАЛЬНИЙ  
(реалізація однієї або  
декількох  
кримінально-  
правових норм у  
межах як одного, так і  
кількох кримінально-  
правових інститутів)

ЗАГАЛЬНИЙ (реалізація  
кримінального  
законодавства загалом)



# МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Механізм реалізації кримінальної відповідальності

Механізми реалізації обмежувальних заходів

Механізм реалізації примусових заходів  
виховного характеру

Механізм реалізації примусових заходів  
медичного характеру

Механізм реалізації звільнення від кримінальної  
відповідальності

Механізм реалізації заходів кримінально-правового  
характеру щодо юридичних осіб

Механізм реалізації звільнення від покарання  
та його відбування

Систему механізму реалізації кримінального законодавства утворюють окремі її складові: механізми реалізації кримінальної відповідальності, обмежувальних заходів, примусових заходів виховного характеру, примусових заходів медичного характеру, звільнення від кримінальної відповідальності, заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб, звільнення від покарання та його відбування



# МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Юридичні факти

Кримінально-правові норми

Суб'єкти реалізації кримінального  
законодавства

Кримінально-правові відносини

Акти реалізації (застосування)  
кримінально-правових норм





Нормативна – охоплює положення закону про кримінальну відповідальність, які визначають поведінку суб'єктів реалізації кримінального законодавства

Інструментальна – становить сукупність кримінально-правових засобів, методів і способів, за допомогою яких відбувається реалізація кримінального законодавства

## **Складові механізму реалізації кримінального законодавства України**

Суб'єктна – суб'єкти, що беруть участь у різних формах реалізації кримінально-правових норм

Функціональна – відображає динамічний взаємозв'язок і взаємодію структурних елементів механізму реалізації кримінального законодавства



# Механізм створення та реалізації кримінального законодавства

Цілісна система складних організаційно впорядкованих процесів, спрямованих на кримінально-правове регулювання та охорону суспільних відносин уповноваженими на те суб'єктами, що полягають у формуванні кримінального законодавства шляхом прийняття законів, які містять кримінально-правові норми, що передбачають права й обов'язки суб'єктів кримінально-правових відносин стосовно дотримання, виконання, використання та застосування норм кримінального законодавства





**Мета МСРКЗ** - забезпечення єдності та взаємозв'язку процесів створення та реалізації кримінального законодавства України всіма уповноваженими на те суб'єктами

Суб'єкти створення  
кримінального  
законодавства України

Суб'єкти реалізації  
кримінального  
законодавства України



## Завдання МСРКЗ:

- 1) дотримання законності законотворчої діяльності суб'єктами створення кримінального законодавства України;
- 2) створення умов для залучення науковців, фахівців-практиків і громадськості до обговорення законопроектів кримінально-правового спрямування;
- 3) встановлення обов'язковості проведення відповідних експертиз законопроектів кримінально-правового спрямування;
- 4) недопущення утворення прогалів та колізій у кримінальному законодавстві України, а також мінімізація конкуренції кримінально-правових норм;
- 5) забезпечення взаємозв'язку суб'єктів створення та реалізації кримінального законодавства щодо виявлення в ньому недоліків;
- 6) розширення правової активності суб'єктів кримінально-правових відносин щодо забезпечення їх прав та обов'язків, передбачених законом про кримінальну відповідальність;
- 7) підвищення рівня правової культури цих суб'єктів і правової культури суспільства загалом.





Підготовча робота реформи  
кримінального законодавства України

Наукове розроблення змісту закону про кримінальну  
відповідальність

Проведення наукової, антикорупційної, кримінологічної та інших  
експертиз

Аналіз і врахування судової практики застосування положень  
КК України

Дослідження статистики кримінальних проваджень за кожним  
видом кримінального правопорушення

Проведення ґрунтовного, логічного та змістовного соціологічного  
опитування

Дослідження зарубіжного досвіду створення та вдосконалення  
КК України